

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

<https://kielce.ipn.gov.pl/kie/galerie-zdjec-i-fotorelacje/246336,81-rocznica-rozbicia-wiezienia-w-Kielcach-Antoni-Heda-Szary-jest-wzorem-dla-kole.html>
25.08.2026, 00:53

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Antoni Heda „Szary” jest wzorem dla kolejnych pokoleń

Była to akcja brawurowa, a jednocześnie dobrze zaplanowana i skutecznie przeprowadzona. Efekt? Zostały uwolnione 354 osoby spośród przetrzymywanych 479 więźniów. W nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 roku doszło do rozbicia komunistycznego więzienia w Kielcach. Przypomniamy o tym uroczystości, które odbyły się w niedzielę, 2 sierpnia. Wziął w nich udział dr Robert Piwko - naczelnik Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach.

[Antoni Heda "Szary" rozbicie więzienia w Kielcach](#)

02.08.2026

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

IMG_5276

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

O tej historii w homilii mówił ojciec Jan Kazimierz Głaz – kapelan Okręgu Kielce Świątowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

- Łączy nas jedna wiara, jedna Polska, jedna historia i jeden Miłosierny Bóg. Nie możemy też zapomnieć, że jednoczy nas pamięć w 81. rocznicę spektakularnej, najgłośniejszej i najśmielszej akcji ruchu oporu antykomunistycznego na ziemi świętokrzyskiej, jaką było rozbicie ubeckiego więzienia w Kielcach, w nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 roku przez oddziały Armii Krajowej kapitana Antoniego Hedy „Szarego” i porucznika Stefana Bembińskiego „Harnasia” – relacjonował.

Duchowny dodał, że środowiska kombatanckie i patriotyczne mają obowiązek nieść pamięć o żołnierzach niezłomnych.

- Musimy przypominać Polsce i światu o wdzięczności wobec tych, którzy żyjąc w trudnych czasach, zachowali się jak trzeba, bowiem rozbicie ubeckiego więzienia w Kielcach przez oddziały „Szarego” i „Harnasia” to wciąż wielki, niemy krzyk historii sprzeciwu i walki z czerwoną zarazą, komunistycznym okupantem i niesprawiedliwością. Nosimy w sobie poczucie tych zobowiązań, pamięć heroizmu tamtych tragicznych dni walczącej Polski. Dlatego nie możemy milczeć, bo historia, bo kamienie wołać będą – zaznaczył.

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

Po nabożeństwie w Bazylice Katedralnej w Kielcach wszyscy uczestnicy spotkania udali się na ulicę Zamkową, pod Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej, gdzie mieściło się więzienie kieleckie. Tu głos zabrała Teresa Heda-Snopkiewicz, córka Antoniego Hedy „Szarego”.

- To wyjątkowa okazja, żeby złożyć hołd tym, którzy walczyli o wolność, tym, którzy rozbijali w nieludzkich czasach to więzienie i spotykały ich za to różne konsekwencje. Mój ojciec był podczas tej akcji ranny, właściwie stracił nogę. Ocalał cudem, przeprowadzono mu operację w strasznych warunkach, bez znieczulenia, ale ocalono mu nogę. Bogu chwała, że mógł chodzić, choć fragment kuli, który został w kolanie, mocno dawał o sobie znać - wyjaśniła.

Teresa Heda-Snopkiewicz przywołała postać Janusza Sermanowicza ps. „Dyzma”, który brał udział w rozbiciu kieleckiego więzienia, a potem przez lata uczestniczył w spotkaniach rocznicowych. Zmarł 22 marca tego roku.

Córka „Szarego” zwróciła też uwagę, że historia związana z rozbiciem kieleckiego więzienia, wciąż skrywa wiele luk, ale czasami tajemnice niespodziewanie się odkrywają. Przywołała jedną postać ze zdjęcia z rozbicia więzienia. Syn człowieka, o którym dotychczas nie było nic wiadomo, zgłosił się sam.

- Nazywał się Dworak. Jego ojciec przyjechał z Lublina na rozbicie więzienia, bo wezwał go „Szary”. Potem błyskawicznie odjechał, oczywiście się nie ujawniał. Skończył medycynę, został lekarzem. Takie rozwiązywanie zagadki po bardzo wielu latach - spuentowała.

Organizatorem uroczystości z okazji 81. rocznicy rozbicia więzienia w Kielcach był Okręg Kielce Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Jego prezes, Leszek Steć zaznaczył, że ten dzień jest wyjątkowy z dwóch powodów.

- Zawierzaliśmy nasz okręg opiece Marki Bożej, złożyliśmy też ślubowanie, że święte hasło żołnierzy Armii Krajowej „Bóg - Honor - Ojczyzna” będzie nam, członkom Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, życiowym drogowskazem. Drugim powodem, by nazwać ten dzień szczególnym, jest to, że okręg Kielce, jako struktura terenowa Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej otrzymała patrona. Z radością i dumą przyjmujemy na patrona generała brygady Antoniego Hedę Szarego - doskonałego dowódcę, gorącego patriotę i, co też należy podkreślić, wiernego katolika. Taki patron to zobowiązanie, odpowiedzialność i konieczność wzmożonej pracy. Dlatego by nie zawieść, prosiliśmy o pomoc Matkę Bożą - tłumaczył.

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

Co do tego, że Antoni Heda będzie dobrym patronem, nie ma wątpliwości jego córka.

- To była osoba bardzo sprawiedliwa, bardzo wymagająca, wobec siebie i dzieci, ale także wobec otoczenia, jednak przede wszystkim człowiek o bardzo dobrym sercu wobec osób skrzywdzonych - ocenia Teresa Heda-Snopkiewicz. - Ojciec cały czas komuś pomagał, albo kogoś kształcił, albo popychał do kształcenia, albo pozwalał u nas mieszkać. Do końca swojego życia był uczynny, zaangażowany w niesienie pomocy innym. Był osobą na pewno odważną i na pewno bezkompromisową. O tak, absolutnie bezkompromisową. Dla niego tak było tak, a nie - nie - wspominała.

IMG_5276

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

81. rocznica rozbicia więzienia w Kielcach. Fot. IPN Kielce

Organizatorem wydarzenia był Okręg Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej im. gen. bryg. Antoniego Hedy „Szarego” w Kielcach. Partnerami: Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach oraz Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach. Uroczystość z udziałem pocztów sztandarowych, parlamentarzystów, władz samorządowych, przedstawicieli Wojska Polskiego, służb mundurowych oraz Kielczan, uświetniła swoim wystęпом młodzież ze Szkoły Podstawowej imienia generała brygady Antoniego Hedy-Szarego w Radoszycach.

Rozbicie więzienia w Kielcach

W nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 roku zgrupowanie oddziałów poakowskich pod dowództwem kpt. Hedy „Szarego” przeprowadziło skuteczny atak na więzienie przy ulicy Zamkowej, które wówczas było wykorzystywane m.in. przez Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Kielcach. Była to akcja brawurowa, a jednocześnie dobrze zaplanowana i skutecznie przeprowadzona. Atak na więzienie został poprzedzony przerwaniem połączenia telefonicznego oraz opanowaniem i blokadą strategicznie ważnych punktów w mieście. Mimo trudności akcji (atak partyzantów w centrum miasta wojewódzkiego) straty po obu stronach były niewielkie. Śmierć poniósł jeden żołnierz podziemia niepodległościowego, na skutek ran zmarli także: oficer Armii Czerwonej i funkcjonariusz MO.

Efektom przeprowadzonych działań było uwolnienie 354 osób spośród przetrzymywanych 479 więźniów. W kolejnych dniach po rozbiciu więzienia, w rejonie Kielc trwała szeroko zakrojona obława – forma represji komunistycznego państwa. Uczestniczyło w niej 200 żołnierzy z 8. pułku Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, 115 funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa oraz 160 funkcjonariuszy NKWD. Uczestniczyło w niej 200 żołnierzy z 8. pułku Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, 115 funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa oraz 160 funkcjonariuszy NKWD.

Polecamy lekturę materiałów:

- [Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki, „Rozbicie więzienia w Kielcach w nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 r.”;](#)
- [Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki, Marcin Sołtysiak, „Rozbicie więzienia w Kielcach w nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 r.” - bezpłatna broszura do pobrania;](#)
- [Antoni Heda-Szary;](#)
- [Komiks - „Wilcze tropy. Zeszyt 6. „Szary” - Antoni Heda”.](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Kielce

Kielce

PRL

Relacja